

Žena v sodobnem svetu

Najvažnejša ženska vprašanja

je obravnavala Mednarodna ženska zveza na nedavnem študijskem posvetovanju v Curihu

Letos pomladi je imela Mednarodna ženska zveza mednarodno posvetovanje v Curihu. Namen tega posveta je bil, proučiti današnji položaj žensk ter poznamiti zanj na eni strani najširše plasti žensk, na drugi strani pa odločujoče kroge za njegovo ugodno rešitev. Kot eno najvažnejših vprašanj je sprejela v ta sposed tudi mirovno vprašanje. Poročilo o tem posvetu je pred kratkim izšlo v posebni knjižici in bo njena vsebina zanimala tudi naše žensko, ki je po svojih družinskih včlanjen v tej zvezi.

Velika udeležba

Predvsem je zanimiva udeležba na tej konferenci, in sicer tako po številčnosti, kakor tudi po kakovosti. Medtem ko so prireditelje računale na 80 udeleženk, jih je bilo nad 400, na zborovanju za mladino nad 500, na javno zborovanje pa je prišlo toliko občinstva, da se je vršilo istočasno v dveh dvoranah. Med udeleženkami, ki so zastopale organizacije posameznih držav, vidimo imena najuglednejših borilk za ženske pravice, gospe Corbett-Ashby, Brunsvig, Malaterre-Sellier, Verrone, Schreiter-Krieger, Plaminkova, Ivanova in druge. Na 80 držav so zastopale gospe Milena Atanacković, Mira Vodvačka-Kočonda in Mojica-Ivančević. Konferenca se pa niso udeležile samo ženske organizacije, marveč tudi druge ugledne mednarodne ustanove. Tako je bilo zastopano Društvo narodov po M. Mc Gauchy, Mednarodni biro dela, Komite za mir in razoroženje in razne druge organizacije za mirovno propagando itd. Diskusije o vprašanju: »Kako naj pripomore ženska volilna pravica k rešitvi današnjih problemov?« so se udeležili tudi zastopniki švicarske vlade ter petih moških organizacij kakor tudi konzuli petih držav in mnogih uglednih posamezniki. (Udeležbo navedenim zaradi primere med drugimi kulturnimi državami in našo, kjer vlada za vse, kar nič ne nese — bodisi denar, protekcijsko ali ugled — tako strahotno nezanimanje med ženskami in prezir med moškimi). Tu dlisti so kazali živahno zanimanje za konferenco ter so posvečali dolge načelne članke vsem vprašanjem, v katerih se je razpravljalo bodisi po komisijah ali na javnih zborovanjih. Prav tako so obveščali po radiu najširše plasti o konferenci ter o vidnih mislih in najnaprednejše ženske skupine.

Prad otvoritvijo konferencie je bilo javno zborovanje mladine pod naslovom:

Kaj pričakuje mladina od bodočnosti?

Govorile so zastopnice mladine iz Kanade, Francije, Velike Britanije, Nizozemske, Švedske, Švice; za Dansko in Švico sta govorila moška. Vsak je pokazal na položaj mladine v lastni državi ter izrazil skupno voljo mladine, da sodeluje pri gradnji kulturnih temeljev svoje države ter pri oblikovanju njene bodočnosti, zlasti pri reorganizaciji gospodarskega in družabnega življenja v znamenju pravičnosti in enakopravnosti. Bistvena težnja mladine je težnja po svobodi in demokraciji. Dejstvo, da so ta načela danes povsod ogrožena, nalaga današnji mladini nalogo, postaviti se v bran proti vsem onim silam, ki hočejo uničiti demokracijo, politično in osebno svobodo in svetovni mir. Sprito teh nalog ne moremo govoriti le o tem, kaj pričakuje mladina od bodočnosti, marveč za človeštvo je važnejše nasprotno vprašanje: kaj pričakuje bodočnost od mladine? Ženska in moška mladina se mora zavedati, da bo morala sprejeti svoj delež na kolektivni odgovornosti za rešitev socialnega in ekonomskega vprašanja, za uresničitev idealov demokracije in svobode, za vse ljudi enako ter za utrditev trajnega miru med narodi.

Ker je vprašanje miru zlasti važno za ženo — saj nobena žena ne rodi zato, da bi drugi njene otroke ubijali — je imela konferenca na programu kot prvo točko vprašanje:

Praktična mirovna politika

Poročevalka je bila ga Malaterre-Sellier predsednica katoliške ženske zveze v Franciji, ki je resimirala zaključke sekcij, ki so se zedinile na sledečo resolucijo: Študijska konferenca Mednarodne ženske zveze v Curihu je prišla do prepričanja, da je ohranitev svetovnega miru za vse narode bistvenega pomena; da mora temeljiti vsaka mednarodna uredba, ki hoče zagotoviti mir, na mednarodni solidarnosti; da Društvo narodov, katerega delo sicer pomenja prvi korak v to smer, še nikakor ni uspelo v svojem prizadevanju zmagati nad nacionalnim egoizmom in je zato potreben nov napor v tej smeri; da mora javno mnenje bolj energično vplivati na vlade svojih držav, da izkoristijo vse možnosti, ki jim jih nudi pakt Društva narodov, da zboljšajo mednarodni položaj; da je oboroževanje la varljivo, trenutno sredstvo za omiljenje krize in brezposelnosti. Zbrane žene nujno prosijo vse njih stave, naj uresničijo vse predloge, ki jih stavljajo mednarodni urad dela, da se bodo čim uspešneje borile proti današnjim težkotam.

Kot druga važna točka je prišlo na vrsto vprašanje

o volilni pravici,

ki je danes v mnogih državah v nevarnosti, ali je celo izgubila svoj pomen, dočim je žene nekaterih držav sploh še niso dosegle. Tudi o tem so govorile zastopnice različnih držav ter so na eni strani pokazale na uspehe ženske volilne pravice, na drugi strani pa so poročale o sredstvih, s katerimi so si pritožile volilno pravico. V tem pogledu je bilo posebno zanimivo poročilo senatorke Plaminkove, ki je opozorila na zanimivo dejstvo, da so imele češke ženske volilno pravico že leta 1861. Ko je hotela v začetku tega stoletja avstrijska vlada Čehinjam vzeti volilno pravico, je nastalo med njimi zelo živahno žensko gibanje, ki je doseglo, da so smele l. 1912 žene postaviti svoje kandidate. V narodni češkoslovski državi uživajo žene popolno enakopravnost, ki so si pridobile z naslednjim prizadevanjem: Vse one, ki so kazale zanimanje in nadarjenost za politična vprašanja, so se združile v poseben odsek. Javne zadeve

so stvarno in strokovnjaško obravnavale na javnih zborovanjih. Udeleževalce so se političnih zborovanj ki so jih prirejali moški ter so v debatah pokazale svojo politično zrelost. Pridobile so si s stvarnim delom naklonjenost vodilnih osebnosti vseh političnih strank. Nobene volitve se niso izvršile brez živahnega zanimanja in sodelovanja žen. Uspehi, ki so jih dosegle češkoslovške žene, zlasti na področju socialnega dela, so res zavirajo vredni. — Sprejeta je bila resolucija, ki poziva vse žene onih držav, kjer še ni uvedena ženska volilna pravica, naj se okoristijo z navedenimi metodami borbe ter naj delajo za doseg te, v določenih okoliščinah tako odločilne postojanke.

Zvečer je sledilo javno zborovanje, na katerem je govorilo pet predstavnic ženskih organizacij o naslednjih temah: Razvoj švicarske demokracije v okviru ustavne zgodovine; Demokracija in ženska volilna pravica; Ali je za ženo mesto v vladi; Brezposelnost in žensko delo; Mednarodna solidarnost.

Vprašanje brezposelnosti

in ženskega dela kot eno najbolj perečih današnjih vprašanj, se je obravnavalo tudi

Čez drn in strn

Ti meni liter, jaz tebi mese.

Moravski muzikant, čigar nos je ustvarjen tako, da mu služi za glasbeno orodje je imel nedavno hudo žejo. Spizal se je ponoči v neko gostilno kjer je pozimi igral strahove in sunil tri litre vina. Tam so ga zasledili in izročili orožnikom. Sodišče mu je prisodilo za vsak liter mesec dni zapora. (Slovenski dom, 9. VIII.)

Manjša nesreča brez večjih posledic.

Dopolodne ob 11. se je v Gradišču na križišču Gregorčičeve ulice pripetila manjša nesreča, ki pa je k sreči ostala brez večjih posledic. (Slovenski dom, 10. VIII.)

Nova ruda.

Tovarna aluminija v Lozovcu bo proizvajala to rudo leto in pol samo za Anglijo. (Slovenski dom, 10. VIII.)

V eni besedi kar dve bizarni ideji: vsekakor bolj bizarna kakor tista, da je aluminij ruda, je misel, da za proizvodnjo rude na svetu ustanavljajo tovarne.

Slizfivo delo.

Ljubljanska policija se sicer zmerom trudi, da bi sproti polovila in zaprla številne vlomilce in tatove, ki prihajajo v Ljubljano in povsod iščejo primernege plena, toda to je težko delo, ki menda nikdar ne bo do kraja končano. (Slovenski dom, 11. VIII.)

Privid katastrofe.

Bilo je ponoči okrog ene, ko je z vso hitrico tem mimo vozil pokojni Zaloker... Avtomobil pa se je na ovinku, ki ga je hotel Zaloker najbrž prevoziti prehitro, nenadoma prekucnil čez plot na vrt med sadno drevje. Tam je med košatimi jablanami nepremično obležal, stisnjen med železje avtomobila, ki se je bil seveda povsem preobrnil... Ko so prihiteli iz hiše ven, so sosedje videli na vrtu med drevjem en sam temen kup. Šele potem, ko so prišli bliže, so videli v temi prevrjen avtomobil, ki je vsa štiri kolesa dvigal kviku, pod razvalinami pa so našli stisnjene Zalokerja. Brž so hiteli s kolesom v Domžale. (Slovenski dom, 12. VIII.)

Kako potuje angleški kralj.

Približno deset minut pred kraljevskim vlakom vozi posebna lokomotiva, tako zvana »sveteči pilot«. Ta lokomotiva ima na tenderjih štiri močne žaromete, oznanjujoče prihod dvornega vlaka. Vsi vlaki na progi se morajo ustaviti, tovarne vlake morajo pa postaviti na stranske tirne. Najbolj se boje v Angliji v takih primerih tovarnih vlakov, kar je zelo čudno. Kretnice tedaj pripravljajo za dvorni vlak in premaknejo jih šele čez 2 minuti, ko je vlak že mimo. (Slovenski dom, 12. VIII.)

Filatelija

Kako potujejo pisma

Že večkrat so nas prosili filatelisti, naj jim v kratkem opišemo ustroj svetovne pošte. Da jim ustrežemo, prinašamo ta članek, ki ga je objavil ameriški list »The Reader's Digest« iz New Yorka.

Pred sedemdesetimi leti

Ko vržemo v poštni predal pismo za inozemstvo, frankirano z znamko za 4 dinarje, se poslužimo organizacije, ki jo lahko po pravici smatramo za eno največjih pridobitev civilizacije. Ustvaril jo je Nemec Heinrich von Stephan, prvi ravnatelj nemške poštne zveze.

Okoli srede preteklega stoletja je bilo zelo težavno najti višino poštne pristojbine za pošiljke v inozemstvo. Pismo iz New Yorka v Berlin je stalo 90 centov, če ga je prepeljala nemška ladja, in 1,25 dolarja, če je potovalo z angleškim parnikom. Mehški prejemnik pisma iz Londona je moral plačati ob prevzemu pisma na pošti 1,45 dolarja. Pismo iz Berlina do Rima je stalo čez Svico 68 centov, čez Francijo pa 90 centov. Za pisma iz Združenih držav v Rusijo je bilo 13 različnih poti in 10 različnih tarif, za pošiljke iz Amerike v Avstralijo je bilo 6 poti, tarifa pa se je sukala od nekaj centov do enega dolarja.

Svetovna poštna zveza

Takšen je bil položaj, ko se je začel z njim ukvarjati Stephan in ko je sklical mednarodni kongres za pretresanje svojih predlogov, ki so stremili, za poenostavlje-

na posebni seji in to z najrazličnejšimi strani. Pokazalo se je na ekonomske posledice neenakega položaja obeh spolov na delovnem trgu, na delo poročene žene, razpravljalo se je o zahtevi po enakem plačilu za enako delo ter o vlogi strokovnih organizacij glede ženskega dela. Tudi k tej točki je bila sprejeta resolucija, ki je ugotovila, da pomenja za skupnost izgubo, če se žene izključujejo od odgovornih mest, bodisi v panogah manualnega kakor tudi duševnega dela; da pomenja izključitev žene od plačanega dela zanjo prav tako moralno kakor materialno izgubo; da povzroča nižje ženske plače nezdravo konkurenco na delovnem trgu; da izključitev žen od dela nikakor ne pomenja rešitve gospodarske krize in brezposelnosti; izključitev poročene žene od dela izpodjeda njeno ekonomsko stabilnost; potrebna je agilna politična organizacija, tako narodna kakor tudi mednarodna. Konferenca zahteva, da je ženski mladini omogočeno šolanje pod enakimi pogoji kot moški mladini; da so odnema odprta vrata do poklicnih mest; da morajo biti vse žene, ki delajo v poklicu, strokovno organizirane, kjer naj se bore za svoje pravice. Za te predloge se naj razvije čim živahnejša propaganda v vseh državah.

Intimnosti iz življenja angleških kraljev so zadnji čas v resnici najpristranejšje branje hvalnega občinstva. Skrivnostno za skrivnostno tega najčudovitejšega kraljevskega dvora se odpira pred nami — dejanja in nehanja vladarjev največjega imperia na svetu eden izmed naš pač nikoli ne bo mogel doumeti. Poglejmo kar tega »svetečega pilota«: kdo bi vedel, ali se mu tudi čez dan reče tako, in kaj delajo takrat žarometi na njegovem tenderju? Tovarne vlake, beremo, morajo pred dvornimi umakniti na stranske tirne. Ali čez potniške in brze vlake »sveteči pilot« kar brez usmiljenja vozi? In kadar kretnice pripravljajo za dvorni vlak, jih premaknejo šele dve minuti potem, ko je vlak že mimo. Kdo izmed vas si še lahko predstavlja, kako dvorni vlak pri vsem tem ravnanju sploh privozi, kamor je namenjen?

Vsak ima svoje mnenje o nogometu.

Nihče ne bo trdil, da Francija, Anglija, Nemčija, Italija, Avstrija, Čehoslovška ali Madžarska niso kulturne države. Nekateri med njimi so v tem pogledu celo vodilne v Evropi in na svetu, tako da si jih lahko postavljamo za vzgled. Mali in veliki ljudje, delavci in javni dostojanstveniki so tam prišli v svojih naziranjih že tako daleč, da jasno razbirajo poleg drugih narodnih, zunanje manifestacijskih torišč tudi neko torišče, kateremu se pri nas »kulturni in javni delavci« (ki bog ve zakaj na naših tleh zmerom v nazorih kobacajo dve stoletji za ostalim svetom) še pomilovalno posmehujejo ali pa nad njim ogorčeno zmagujejo z glavami. To torišče je sport in v sportu ni poslednji manifestacijski faktor nogomet. Če omeniš našemu kulturnemu delavcu nogomet, bo pobledel kakor kreda in omahnil v nezavest. Taka profana stvar — nogomet! Naš »kulturni delavec« je vse prej kot sodoben, še vedno tiči v času sinje romantike in jadra po nebuloznih višinah, kjer se s čistim zrakom hrani Pegaz in švigajo eterične Muze. Zalostno je, da tudi javni faktorji in oblasti pri nas še vedno soglašajo s temi staremodnimi nazori, ki jih imajo o sportu »kulturni delavci«. (Slovenski dom, 14. VIII.)

V Avstraliji in Novi Zelandiji so še zelo divji in bojeviti rodovi, znani pod imenom »lovci človeških glav«, ki so delali Angliji velike preglavice in zapreke pri »človekoljubnem« delu modernega zasluževanja, ki mu z lepozvenečo tujo besedo pravijo civilizacija. Ukrotili so jih le postopoma sicer z — nogometom. Naj rečejo pristaši nogometa kar hočejo. Angliji so spoznali, da dajo divjakom najlepšo priliko za izdivjanje, če jih nauče nogometa. Posamezni rodovi so tekmovali med seboj in dajali v igri duška vsej svoji zetrinani in uklenjeni divjosti in krvoločnosti: igre so

se v začetku skoro vedno končavale s pokolji, sodniki so bili vedno v smrtni nevarnosti in najhujše, a nič novega, kakor nam vsakdanja izkušnja kaže, je bilo dejstvo, da so tudi gledalci vsekakor hoteli

dejansko posegati v to igro... Vendar pa je nogomet še do danes ostal najpriljubljenejši sport ondotnih divjakov. (Slovenski dom, 14. VIII., stran 4.)

—kra—

Teden dni filma

Hollywoodska moda

Da Hollywood povsod in v vsem prednjači, je znano, prav tako pa je tudi znano, da ustvarja hollywoodski modni diktator Adrian modne novosti za ves svet. Če hočete biti elegantno oblečena, si ogledajte filme, v katerih igrajo elegantne zvezdnice, kakor so Joan Crawfordova, Myrna Loy in druge, in tam boste vedno našle to, kar ustreza vašemu okusu.

Tudi v modelih kopalnih oblek in toalet na obrežju je Hollywood s svojimi igralkami daleč pred drugim svetom. Prinašamo dve slike. Prva kaže ljubko Maureen O'Sullivan, znano družico Tarzanovo, v novem kompletu za obrežje česnjevo-rdeče barve z belimi cvetmi marjetice in kratkim sukničem iz belga frofirja.

Druga slika kaže novo kopalno obleko, ki jo nosi Madge Evans. Obleka je narejena iz svetlega rožastega satena s temnimi, mrežastimi črtami. Hrbet je docela gol. Zgornji del obleke je izdelan posebej.

Adela Sandrock

Berlin, 15. avgusta d. Znamo filmska igralka Adela Sandrock je hudo obolela. Že od aprila leži v bolnišnici, ker si je zlomila roko. Sedaj pa je dobila pljučnico s težkimi komplikacijami. Po izjavi znane profesorja Sauerbrucha in drugih zdravnikov, ni upenja, da bi ozdravela. Adela Sandrock je ena najznamenitejših nemških filmskih igralk. Stara je že 73 let in še vedno igra v najboljših nemških filmih. Na oder pa je stopila s 16 leti.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Willy Birgel je ne samo resen umetnik temveč tudi navdušen prijatelj prirode. Vsako jutro je v svojem vrtu in če ni dežja ali družbe — tudi vsak večer

in ladijske zveze do teh pošt. Kakšno pismo utegne potovati skozi tucat dežel, a vendar bo prišlo točno do svojega cilja.

Obračunavanje

Samo enkrat v treh letih se pojavi pri tem delu mednarodnega sodelovanja denarni vprašanje. Nekatere poštne pošiljke morajo namreč na svoji poti pasirati tudi tretjo državo. V tem primeru pa ne gre samo za vzajemno uslugo dveh držav. In da ne bi bila tretja država oškodovana pri pošiljanju teh tranzitnih pošilk, mora dobiti množico takih pošilk ustrežajočo odškodnino. Da je mogoče to odškodnino določiti, prešteva vsaka tri leta skozi štiri tedna vse pošte tranzitna pisma. Isto delajo tudi v državah, kjer ta pisma odpošljejo in kjer jih sprejmejo. Skupna registracija te transakcije se potem pošlje v centralo mednarodne poštne zveze.

Ko zberejo v Bernu vse statistične podatke, preračunajo, koliko mora kakšna država na leto prejeti od druge ali ji plačati. Obračunava se v zlatih frankih.

Razmerja med državami

Po zadnjih mednarodnih podatkih, ki so jih izračunal v Bernu, je največji dolžnik Nemčija, saj dolguje nad 1,6 milijona zlatih mark. Njena pošta za inozemstvo gre čez mnogo dežel in potuje po mnogih parniških linijah. Največ mora dobiti Francija, ki ji gre od raznih držav skupno nad 2 milijona zlatih frankov. V istem času so Združene države dobile od drugih držav nad 800.000 dolarjev. Mimo grede naj omenimo, da stane Združene države inozemska poštna služba 47 milijonov dolarjev, medtem ko dobe zanjo samo 15 milijonov dolarjev.

Rezultat enotne tarife za pisma v ino-

zestvo pa je to, da se vsako leto pošlje v inozemstvo po svetu poldruga milijarda pism. Na čelu so spet Združene države s 191 milijoni pism za tujino. Za njimi pride kmalu Anglija, za njo v precejšnjem presledku Francija in Nemčija, ki pošiljata skoraj enako število pism v tujino. Kmalu nato pridejo Japonska, Avstrija in Italija. Mesto Singapore v Straits Settlementsu pošlje približno prav toliko pism v inozemstvo kakor vsa sovjetska Rusija, to je okoli pol milijona na mesec. Belgija pošilja v inozemstvo trikrat toliko pism kakor Brazilija.

Industrijske države — če upoštevamo tudi tiskovine in liste — pošiljajo v inozemstvo mnogo več pošilk, kakor pa jih prejema. Industrijsko nerazvite države in kolonije prejema mnogo več pošte, kakor pa je odpošiljala.

Ze nad petdeset let je minilo, kar so ustanovili v Bernu svetovno poštno zvezo. Njeni stroški znašajo na leto okoli 100.000 dolarjev in ta vsota se sorazmerno razdeli med vse članice zveze. Zveza je imela doslej osem svetovnih poštne kongresov.

V okviru svetovne poštne zveze so bili sklenjeni tudi razni manjši, a pomembni sporazumi. Tako se med nekaterimi državami ne vrše tranzitni obračuni. Takšna zveza je sklenjena med Španijo, Združenimi državami in državami Južne Amerike. Tudi med državami Male antante je sklenjen tak sporazum.

Ne ve se še, kako bo urejen sporazum zaradi letalske pošte. Nekaj pa je vsekakor zanesljivo: Svetovna poštna zveza predstavlja prvi uspeh poizkusa mednarodnega sodelovanja. Stephan je umrl leta 1896. Če ne bi bil on živ, narodi v medsebojnem poslovnem sodelovanju najbrž še dolgo ne bi bili tako daleč kakor so dandanes.